

Тема: Подорож у країну Магнетизму. 9 клас

Мета: узагальнити й розширити знання учнів про магнетизм, охарактеризувати основні властивості магнітів, показати взаємодію між електрикою та магнетизмом.

Формувати і розвивати пізнавальний інтерес учнів, сприяти розкриттю індивідуальних здібностей, розкривати вміння самостійно працювати з додатковою літературою, виробляти уміння проведення фізичного експерименту.

Сприяти формуванню світоглядних ідей пізнаваності явищ і властивостей оточуючого світу.

Обладнання: презентація, котушки, магніти, електромагніти, компас, гальванометр.

Девіз уроку:

Природа проста у своїх знаннях,
але незмірно багата й вигадлива у їх використанні.
Г.В.Лейбніц.

Хід уроку.

Вступне слово вчителя. Ознайомлення учнів з темою уроку, метою, типом та проведенням уроку.

Зупинка1 «Гордість країни магнетизму»

Вчитель. Магнетизм відомий, принаймні з п'ятого ст. до н. е., але вивчення магнітних явищ просувалося поволі. Уперше властивості магніту були описані лише в 1269 році П'єром Перегріном в книзі «Листи про магніт». Але справді наукові дані про магнетизм були викладені набагато пізніше. *(Учні розповідають і демонструють досліди)*

1-й учень. Перші наукові дані про магнетизм були викладені Вільямом Гільбертом у праці « Про магніт, магнітні тіла і про великий магніт – Землю», що побачила світ у 1600 році у Лондоні. Тут сформульовано висновки про найважливіші властивості магнітів:

- різні частини магніту по-різному притягують залізні предмети; найсильніше притягують полюси магніту;
- магніт завжди має два полюси: північний і південний; не може бути магніту з одним полюсом;
- різнойменні полюси магнітів притягуються, а одноіменні відштовхуються;
- підвішений на нитці магніт розміщується так, що показує напрям на північ і на південь;

Земля є велетенським магнітом.

2-й учень. У 1820 р. датський фізик Ганс Крістіан Ерстед здійснив дослід, який покладено в основу розвитку електротехніки. Провідник, увімкнений у коло джерела струму, розмістили над віссю магнітної стрілки. При замиканні кола магнітна стрілка відхилилася від початкового положення. При розмиканні кола магнітна стрілка повернулася в своє початкове положення. Це означає, що струм у провіднику діє на магнітну стрілку з деякою силою. Навколо провідника зі струмом існує магнітне поле, яке і рухає магнітну стрілку.

3-й учень. Анрі Марі Ампер відкрив магнітну взаємодію двох провідників зі струмом і зробив заяву шокуючи для того часу, що й природу постійних магнітів можна пояснити струмами, циркулюють усередині молекул (про існування електронів в атомах ніхто в ті часи і гадки не мав).

Взаємодія двох провідників пояснюється тим, що на кожний провідник із струмом діє магнітне поле іншого провідника. Магнітне поле діє з певною силою на будь-який провідник зі струмом, що розміщений у цьому полі. Таку силу називають силою Ампера.

4-й учень. У 1831 році видатний англійський фізик Майкл Фарадей експериментально відкрив явище електромагнітної індукції, яке стало основою всієї сучасної електротехніки й радіотехніки.

Вчитель. Ми пригадали далеко не всіх вчених, які допомогли розширити знання про магнетизм. А тепер, щоб перевірити ваші знання про них виконаємо вправу. **Встановити відповідність:**

1. Ерстед, 1820	А. Створення електричного двигуна
2. Ампер, 1820	Б. Відкриття явища електромагнітної індукції
3. Фарадей, 1831	В. Відкриття закону взаємодії струмів
4. Ленц, 1831	Г. Відкриття існування магнітного поля струму
5. Якобі, 1834	Д. Сформульовано правило визначення напрямку індукційного струму

Зупинка 2 «Життя за правилами»

Вчитель. Кожна країна має свої правила. Давайте пригадаємо правила життя країни Магнетизму.

Учень 1. Правило свердлика. . Розповідає і демонструє

Учень 2. Правило правої руки. Визначення полюсів котушки зі струмом. Розповідає і демонструє.

Учень 3. Правило лівої руки. Визначення напрямку сили Ампера. Розповідає і демонструє.

Учень 4. Правило правої руки. Визначення напрямку індукційного струму. Розповідає і демонструє.

Вчитель. На ваших партах тестові завдання. Розв'язати і вказати правильні відповіді. (див. додаток)

Зупинка 3 «Відгадай і відпочинь»

1. У романі « П'ятнадцятирічний капітан Жюль Верн писав: « Після того, як з під нактоуза (шафи для компаса) прибрали цей предмет, стрілка компаса прийняла нормальне положення та показувала магнітні полюси.»

- Який предмет прибрали з-під нактоуза та чому він змінив положення магнітної стрілки?

(Сокиру. Вона зроблена з заліза, що є феромагнетиком і має гарні магнітні властивості та впливає своїм магнітним полем на стрілку компаса і порушує правильну орієнтацію корабля в океані.)

2. « Паракута» рухалася тепер з величезною швидкістю. Раптом якір, покладений на носі човна, зіскочив зі свого місця вперед і потягнув канат... Здавалося, ніби якір рухався в повітрі сам по собі і тягнув за собою човен все ближче до берега. Боцман кинувся перерізати канат, але ніж, що був у нього в руках, якоюсь силою вирвало, в ту саму мить тріснув канат, якір і ніж з величезною швидкістю полетіли до величезної скелі. З боку скелі, на висоті двох метрів від землі висів труп людини. За її спиною була на прив'язі рушниця, вже з'їдена іржею. За рушницю і тримала скеля мертву людину.

Жюль Верн « Льодовий сфінкс»

- Чи міг би статися такий випадок насправді?

(Ні. Насправді притягання збоку гір з покладами магнітних руд є надзвичайно малим і подібні «неподобства» їм не під силу)

3. Ах, как играет этот Север
Ах, как пылает надо мной
Разнообразных радуг веер

В его короне ледяной.
Ему, наверно по натуре
Холодной страсти красота,
Усилием магнитной бури
Преображенная в цвета.

А.Дудин.

- Про яке природне явище йдеться мова?
(Полярне сяйво.)

«Зупинка 4 « Добро і зло

Вчитель: Багато розповідей про властивості магнітів дійшли до наших днів. Одні стверджують, що магніт має позитивний вплив на живі організми, а інші, навпаки, - негативний. То хто ж правий?

(Учні презентують свої дослідницькі роботи про вплив магнетизму на живі організми.)

Підсумки уроку.

Ще не народилася і, мабуть не народиться така людина, яка б сказала: « Я про магніт знаю все» Питання, чому магніт притягує, завжди буде хвилювати людей і народжувати нові відкриття.

Дивуйся росі, дивуйся квіткам,
Дивуйся пружності сталі,
Дивуйся тому, чому люди в наш час
Давно дивуватися вже перестали.